

kosidene er svært sentrale antibakterielle midler som godt kan vies god plass, men kunne vel ha vært en del av det samme kapitlet.

Preparatgruppen kinoloner omtales greit og konsist og resistensutvikling omtales på behørig vis. Antibiotika som ikke hører hjemme i nevnte antibiotikafamilier, er omtalt i et eget samlekapittel. Utvalget er relevant.

Et mer generelt kapittel om mekanismer for spredning av antibiotikaresistensgener mellom bakterier er også med, men helt mot slutten. Å skrive dette på en enkel og samtidig presis måte i forhold til et så vidt komplekst stoff er en kunst. Det har forfatteren lyktes med. Plasseringen er imidlertid overraskende. Ved plassering rett etter den historiske innledningen kunne leseren ha blitt orientert om aktuelle mekanismer før man leste om de enkelte stoffene. Nå er dette kapitlet mer støttelesing. For lesere som er kjent med dette stoffet, er den gitte plasseringen velvalgt.

Avslutningsvis er det et kapittel om hvordan vi skal vurdere og eventuelt mestre og overvinne problemet antibiotikaresistens. Dette er nyttige refleksjoner for dagens medisin.

Boken er ikke en «antibiotikaveileder» med anbefalinger om valg og bruk av antibiotika ved ulike infeksjoner. For daglig praksis vil den derfor ikke bringe informasjon av betydning for enkeltpasienten. Som en generell orientering for leger og andre interesserte om samspeillet mellom mennesket, legemidlet og mikroben og hvorledes vi muligvis skal kunne sikre legemidlenes bruksområder i fremtiden, er den meget nyttig. Den er lettlest og greit illustrert og anbefales generelt, men kanskje spesielt til infeksjonsinteresserte leger, farmasøyer, veterinærer og andre i fagfeltet.

**Kjetil K. Melby**

Mikrobiologisk avdeling  
Ullevål universitetssykehus

## Oversiktlig om revmatiske sykdommer

Pødenphant J, Jacobsen S, Manniche C et al, red.

### Reumatologi

Opplags- og lærebog om diagnostik, behandling og forebygging af bevægeapparats medicinske sygdomme. 2. utg. 551 s, tab, ill. København: FADL's forlag, 2006. Pris DKK 525 ISBN 87-7749-422-9

Dette er 2. utgave av en opplags- og lærebok i revmatologi som er skrevet på initiativ av Dansk Reumatologisk Selskab. Boken er utgitt på FADL's forlag som eies og drives av Foreningen af Danske Læge-

studerende. Forlaget gir ut danskspråklige medisinske lærebøker med målsetting å være studentvennlige og pedagogiske. Dessuten skal de dekke pensum for medisinstudiene i Danmark. Noe liknende kan vi ikke skilte med i Norge! Siden FADL forsøker å tilby bøker til en «studentvennelig» pris, har man valgt å utgi denne med støtte av farmasøytisk industri. Dette er ukonvensjonelt sett med norske øyne. Foruten medisinstudenter er målgruppen andre faggrupper som er under utdanning i revmatologi eller i klinisk praksis, blant annet leger under spesialistutdanning.



Hvert av de 31 kapitlene er skrevet av spesialister på sitt felt, i alt overveieende leger.

Det er nok ikke tilfeldig at utgi-verne har valgt å omtale temaet artrose i første kapittel. Ifølge Bone and Joint Decade er artrose årsak til halvparten av alle kroniske sykdommer hos personer over 65 år. Med tanke på den kommende eldrebølgen vil tilstanden representere en stadig økende medisinsk utfordring.

Av de tre behandlingkapitlene vil jeg spesielt fremheve kapitlet om lokal injeksjonsbehandling med steroider. Ultralydveiledet teknikk får en stadig økende betydning og er instruktivt beskrevet i tekst og bilder. Det er også gledelig at et betydningsfullt tema som bildediagnostikk er grundig presentert med et eget kapittel.

Omtale av fagområder som i Norge tradisjonelt ikke hører inn under det revmatologiske fagfeltet (som paraplegi og tetraplegi, regionale smertetilstander og ryggsykdommer) vil kunne gi boken en utvidet leserkrets.

Den er oversiktlig og lett å finne frem i og har en omfattende registerdel. Det er flotte tabellariske fremstillinger av de internasjonalt mest brukte kriteriene for sykdomsklassifisering og behandlingseffekt. Flytskjemaene er til stor hjelp for klinikerne i den diagnostiske og terapeutiske prosess. Bildematerialet kunne generelt vært noe mer omfattende.

Skal man gå i detalj, savnes for det første et innledende oversiktskapittel som beskriver faget revmatologi. Og kildeangivelsene er delvis mangelfulle når det gjelder de epidemiologiske data. For eksempel hvilke kohorter dreier det seg om, og hvilke land stammer opplysningene fra? I en nordisk lærebok hører det kanskje med å si noe om hvorvidt forekomsten i Skandinavia avviker fra andre vestlige land?

At de fleste pasientene får Revmatoid artritt i 40–60-årsalderen, stemmer heller ikke. Nyere epidemiologiske data, bla. fra leddgiktsregisteret i Oslo, viser entydig at insidensen stiger med økende alder.

Under omtalen av psoriasisartritt utelater man å nevne at man hittil har manglet validerede klassifikasjonskriterier. Resultatet fra den såkalte CASPAR-studien som er under publisering, ventes å bøte på dette.

Boken er kunnskapsbasert og omfattende nok til å kunne bli et referanseverk innen revmatologi i Skandinavia, og på norsk har vi ingen tilsvarende lærebok. Når dessuten Lars Klareskog og medarbeidere i 2005 kom med første utgave av en svensk lærebok i revmatologi, er vi nå i den heldige situasjon å ha to solide skandinaviske lærebøker i faget til vår disposisjon!

**Mari Sveen Kvam**

Revmatologisk avdeling  
Diakonhjemmets sykehus

## Tankevekkende om demens

Peterson M.

### Du tror du vet alt

Dokumentarroman. 160 s. Kolbotn: Ganesa forlag, 2007. Pris NOK 228 ISBN 978-82-7895-046-3



Dette er en fortelling om hvordan en datter opplever at mor får Alzheimers demens. Det er ingen lærebok, men en inngående beskrivelse av hva som skjer i sykdommens ulike faser fra de første symptomer opptrer

til pasienten dør. Boken er intens og forfatteren går rett på sak – uten omsvøp og uten å legge skjul på hvordan hun føler det når den demente moren uten finfølelse, takt og empati sårer henne og skjeller henne ut. Mor er en sterk og selvstendig kvinne med tre barn. Hun har hatt et tøft liv og alltid lagt vekt på betydningen av å klare seg selv, også etter hun ble skilt og barna ennå var små. Datteren som forteller og beskriver dramaet som oppstår mellom de to når sykdommen rammer, vokste opp med den fraskilte faren. De to hovedpersonene har hatt et noe distansert forhold til hverandre, i alle fall har det ikke vært et forhold preget av emosjonell nærhet. Denne bakgrunnen må leseren ha i tankene når dramaet skrider frem. Mor preges av betydelige språkproblemer, først motoriske, senere også sensoriske, og selvsagt av en økende glemsomhet og problemer med å holde orden på seg selv og sitt liv. Hun er samtidig og stadig avvissende til å motta hjelp. Og når døtrene nærmest ser seg nødt til å tvangsinnlegge henne på sykehjem, protesterer hun heftig på at hun må flytte fra sin egen leilighet.

Det oppstår selvfølgelig konflikter i fleng

mellom datter og mor. Svensk presse har omtalt dette som en både morsom, godt skrevet og dramatisk bok som berører leseren sterkt. Jeg sier meg enig i at den er både godt skrevet og berører en, men morsom er den ikke. Forfatteren har klart å være analytisk og samtidig ærlig, slik at pårørende som har vært i samme situasjon, helt sikkert vil kjenne seg igjen. Alzheimers demens er en sykdom som gjør noe med en, enten man er pårørende eller helsepersonell som omgår disse pasientene daglig. Forfatteren gir en god beskrivelse av forløpet. Sykdommens progrediering kan ikke uten videre beskrives som om det kun går nedover, selv om det naturligvis gjør det. Hun bruker begrepet spiral, og det er nettopp slik det er, det går litt frem og litt tilbake. Det finnes situasjoner hvor pasienten er aldeles ute av kontroll, for så noen dager senere å vise seg klar og ordnet.

Boken kan anbefales på det varmeste til pårørende av pasienter som har demens og til helsepersonell som omgås slike pasienter. Men den burde vært tvungen lesing for byråkrater og politikere som bestemmer hvordan fremtidens eldreomsorg skal se ut her til lands.

**Knut Engedal**

Nasjonalt kompetansesenter for demens  
Ullevål universitetssykehus

## Gammelt nytt om stamceller

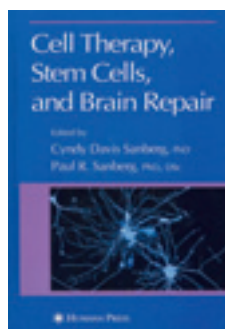
Sanberg CD, Sanberg PR, red.

**Cell therapy, stem cells, and brain repair**

391 s, tab, ill. Totowa, NJ: Humana Press, 2006.

Pris USD 125

ISBN 978-1-58829-502-6



Denne boken er gitt ut som et bind i bokserien *Contemporary neuroscience*. Den består av 14 uavhengige kapitler skrevet av sentrale forskergrupper innen forskjellige deler av feltet. I disse kapitlene tar man for

seg ulike typer stamceller og celler som potensielt kan brukes i celleterapi, og går igjennom en rekke forskjellige nevrologiske tilstander der celleterapi har vært eller kan bli forsøkt. De fleste kapitlene er skrevet som brede oversiktsartikler med fylldige referanselister, mens enkelte kapitler fokuserer mer på forfatternes egne resultater. Samlet gir kapitlene en bred oversikt over celleterapi.

Ifølge omslaget skal boken dekke feltet fra vitenskapelig, klinisk og etisk perspektiv, diskutere dagens utfordringer og ret-

ninger i celleforskning samt redegjøre for kommersielle og farmasøytiske implikasjoner ved celleterapi. Denne vide målsettingen gjør det imidlertid vanskelig å skjønne helt hvem som er målgruppe. Hvis hensikten er å gi en bred oversikt til alle interesserte, er det et stort problem at boken er skrevet på et internt vitenskapelig stammespråk med utallige forkortinger og ingen lister som forklarer disse. Derfor må man mistenke at boken først og fremst er skrevet for dem som allerede har et bein innenfor feltet.

Hvis forskere innen et ekspanderende felt som celleterapi skal ha interesse av en slik bok, må den være helt oppdatert. Dette er dessverre ikke tilfellet med denne boken. Bortsett fra i ett av kapitlene finnes det ikke referanser som er nyere enn fra årsskiftet 2003/04. Og en bok der referansene er mer enn tre år gamle, har mistet mye av sin vitenskapelige aktualitet allerede før den foreligger i bokhandelen. Både forskere og andre som ønsker seg en rykende fersk oppdatering på feltet celleterapi, bør vel derfor lete andre steder enn i denne boken.

**Espen Dietrichs**

Nevrologisk avdeling  
Rikshospitalet

## Tverrfaglig læreverv i palliasjon

Cooper J, red.

**Stepping into palliative care 1 og 2**

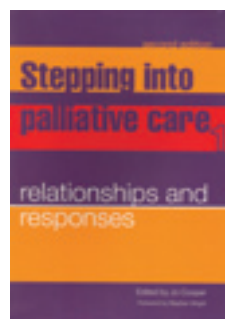
Bd 1: Relationships and responses.

Bd 2: Care and practice. 2. utg. 466 s, tab, ill.

Oxon: Radcliffe, 2006. Pris GBP 44

ISBN 1-85775-793-9

ISBN 1-85775-792-0



*Dette læreverket i to bind retter seg mot sykepleiere, leger og sosialarbeidere i primærhelsetjenesten, enten de har noe erfaring med lindrende behandling eller ikke. Verket er ment som en introduksjon til feltet.*

Redaktøren Jo Cooper er spesialsykepleier i palliasjon og har mange års erfaring fra hospice og fra primærhelsetjenesten. Det er ytterligere 17 bidragsyttere. De representerer flere helseprofesjoner – leger, psykologer, sosialarbeidere og sykepleiere. Alle har erfaring fra palliativ virksomhet i enten Storbritannia eller Nord-Irland.

Begge bøkene er inndelt i 16 kapitler, noen med figurer og samtlige med oppgaver

i relasjon til kapitlenes tema. Oppgavene har som formål å få leseren til å reflektere over egen praksis og egne tanker og følelser knyttet til ulike dilemmaer.



Den første boken tar for seg overordnede aspekter om hvordan det er å være pasient i et system som helsevesenet, med til dels fremmedgjørende strukturer. Den omhandler en gjennomgang av hva lindrende

behandling er, drøfting av ulike aspekter ved det å være livstruende syk og organisering av helsetjenester for å ivareta behov hos pasienter, pårørende og helsepersonell. Forfatterne tar opp viktige filosofiske problemstillinger og får oss til å tenke over vår egen praksis, hvorfor vi gjør det vi gjør og hvordan dette oppleves av pasienten. Søkelystet rettes mot mye som kan forbedres, og betydningen av tverrfaglighet blir understreket. Jeg tror det kan være interessant lesing for helsepersonell som allerede har en sterk interesse for palliasjon, enten de er i primær- eller i spesialisthelsetjenesten.

Den andre boken er mer konkret med hensyn til hvordan man kartlegger pasientens behov og så finner en best mulig løsning på de problemene som avdekkes. Kapitlene dreier seg om ulike kliniske problemstillinger, som smertebehandling, munn- og sårbehandling hos alvorlig syke og døende pasienter, terminal uro og håndtering av pårørendes behov. Boken retter seg mot det tverrfaglige behandlingsteamet, med særlig vekt på sykepleierens og legens behandlingsmessige utfordringer. I større grad enn *det første bindet* kan dette andre brukes som oppslagsverk når klinikeren står overfor konkrete problemer. Verkets styrke ligger i den systematiske tilnærmingen til de ulike problemstillingene man kan komme opp i som behandler av alvorlig syke og døende pasienter, og slik sett har redaktøren lyktes i å gi en lærerik og nyttig innføring i et nytt og voksende fagfelt.

**Lotte Rogg**

Onkologisk avdeling  
Ullevål universitetssykehus